

บทที่ 8

พระอัยการลักษณะวิชาค่าตีกัน

ในตัวพระอัยการลักษณะวิชาค่าตีกันระบุว่าตราขึ้นในปีมหาศักราช 1369 ซึ่งตรงกับปี พ.ศ.1992^(๑) กฎหมายฉบับนี้มีเพียง 46 บท (มาตรา) เท่านั้น และถูกยกเลิกเมื่อใช้กฎหมายอาญา ร.ศ.127 ในปี พ.ศ.2451 พระอัยการลักษณะวิชาค่าตีกัน เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการวิชาค่าตีกัน การทำร้ายซึ่งกันและกัน การหมิ่นประมาท เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้มีผลกฏหมายที่ตรงกับหลักฐานของนานาประเทศอยู่หลายประการ จึงสมควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง

การยกเว้นโทษการทำร้ายร่างกายมิถึงสาหัสระห่วงเครือญาติ

กฎหมายบทนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการลักทรัพย์ในระหว่างเครือญาติดังได้กล่าวมาแล้วในพระอัยการลักษณะ ๗๐ การยกเว้นโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดในบทนี้ก็มีเหตุผลทำนองเดียวกัน คือเพื่อผุดงไว้ซึ่งความสามัคคิระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน เพราะถึงอย่างไรเขาก็เสียกันไม่ได้ ดังที่บัญญัติไว้ในบทที่ ๕ ความว่า “มาตราหนึ่ง พ่อตามแม่ขายค่าตีลูกเบย ลูกเบยค่าตีพ่อตามแม่ขาย ลูกสะไภ้ค่าตีพ่อผัวแม่ผัว พ่อผัวแม่ผัวค่าตีลูกสะไภ้ เมียหลวงค่าตีเมียบ้อย เมียบ้อยค่าตีเมียหลวง บุญย่า หลาน ตายาย หลาน ลุงป้า หลานอา น้าหลาน ค่าตีกัน พี่เมียน้องเบยค่าตีกันก็ตี ล้าถึงแตกหักสาหัสจึงให้ปรับใหม่ให้แก่กันดังฉบับผู้อื่น ถ้ามิถึงแตกหักสาหัสไชรีให้นายร้อยเบวง นายบ้านนายอำเภอ บังคับว่าก่อตัวกัน ความผิดและชอบตามผู้ใหญ่ผู้น้อย ให้ตัดแต่งข้าวตอกดอกไม้ ขูปเทียน สินนุ่งห่ม เหล้าข้าวเปี๊ดไก่ ไปแปลงขัญกัน เพราะเขาเสียกันนิได้”

การยกเว้นโทษแก่เด็กอายุ ๗ ขวบ และคนชราอายุ ๗๐ ปี

พระอัยการลักษณะวิชาค่าตีกันยกเว้นโทษแก่เด็กที่กระทำการทำความผิดต่อ กัน โดยเห็นว่าเด็กเป็นคนที่ยังไม่อาจแสดงเจตนาร้ายในการกระทำการทำความผิด จึงให้เด็กที่วิชาค่าตีกันเลิกแล้วกัน

^(๑) ในหนังสือ “คำนวนกฏหมายเมืองไทย” กล่าวว่า พระอัยการลักษณะวิชาค่าตีขึ้นเมื่อปีมะเส็ง เอกศก ศักราช กฏหมาย 1369 ซึ่งตรงกับจุลศักราช 1111 (พ.ศ. 2239) แต่มีนักประวัติศาสตร์บางท่านเห็นว่าศักราชที่ปรากฏในพระอัยการลักษณะวิชาค่าตีเป็นมหาศักราช ตรงกับปี พ.ศ.1992 คุณจิตร ภูมิศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 55.

ไป ถึงแม้เด็กจะไปค่าตัวต่ำๆให้ภูมิใจก็ตามก็ไม่ให้มีไทยต่อเด็กเช่นเดียวกัน ในพระอัยการลักษณะวิชาที่ค่าตัวกัน ยังยกเว้นไทยแก่คนชราอายุ 70 ปีที่ไม่ค่าตัวต่ำ อโดยเห็นว่าคนชรา 70 ปีขึ้นไปมีลักษณะ เช่นเดียวกันเด็ก 7 ขวบ

ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 73 “ได้บัญญัติยกเว้นไทยแก่เด็กที่อายุขั้งไม่เกิน 7 ขวบเช่นเดียวกัน ส่วนคนชราอายุกว่า 70 ปีนั้นซึ่งคงมีความรับผิดเหมือนคนทั่วไป เพราะฉะนั้นคนชราจะแก่ด้วยไม่ต้องรับโทษ คงต้องถูกบัญญามาในเรื่องวิกฤติ หรือบันดาลโภษ ถ้าคนชราในวิกฤติ หรือกระทำความผิดเพระบันดาลโภษ ในพระอัยการลักษณะวิชาที่ค่าตัวกันบัญญัติเรื่องการยกเว้นไทยแก่เด็กอายุ 7 ขวบ และคนชราอายุ 70 ปี ไว้ในบทที่ 10 ความว่า “เด็กต่อเด็กวิชาที่คัน ให้พ่อแม่ห้ามปราบ ถ้าพ่อแม่เด็กฝ่ายหนึ่งไปตีบุตรท่านฝ่ายข้างหนึ่งใช้ร้ายให้ในผู้ตีนั้นโดยกรรมศักดิ์ทวีคุณ เหตุว่าเด็กไม่รู้ผิดและชอบ ถ้าเด็กตัวกันมีบิดาเจ็บใช้ร้ายให้พิเคราะห์คุ้นเด็กผู้ตีผู้เจ็บนั้น ถ้าทำร้ายกันอย่างให้มีไทยแก่มั่นเลย เหตุเป็นเด็กตัวกัน ถ้าเด็กผู้ตีให้ภูมิใจร้ายให้ทำร้ายเสียค่าน้ำมันให้แก่มั่นผู้น้อง

อนึ่ง เด็ก 7 ขวบ เข้าเเพ่ฯ 70 เป็นคนหลงไหลไปค่าตัวท่าน ท่านมิให้ปรับไห่มีไทย แต่ให้นายบ้านนายเมืองช่วยกันว่าก้าวถ้าให้สมัครสามานผู้เจ็บโดยควร”

การยกเว้นไทยคนวิกฤติ

ในพระอัยการลักษณะวิชาที่ค่าตัวกัน เรียกคนวิกฤติว่าคนบ้า พวกคนบ้าหรือคนวิกฤติเป็นผู้ที่ไม่สามารถตระหนิดของ กฏหมายนานาประเทศล้วนแต่ไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดที่วิกฤติ เพราะคนวิกฤติไม่มีความสำนึกรักในการกระทำการของตนและไทยที่จะได้รับ จึงไม่มีประโยชน์ที่จะลงโทษคนวิกฤติที่กระทำความผิดได้แต่ต้องให้การรักษาพยาบาล ในสมัยก่อนการรักษาพยาบาลยังไม่เจริญเท่าที่ควร การรักษาคนวิกฤติทำได้แต่การนำตัวไปปั้งไว้ ส่วนพ่อแม่ของคนวิกฤติต้องรับผิดในค่าทำพของผู้ที่ถูกคนวิกฤติทำร้ายถึงตาย

พระอัยการลักษณะวิชาที่ค่าตัว บทที่ 15 บัญญัติว่า “คนบ้าเข้าบ้านท่าน ตีฟันแทงคนดีดาย จะปีหนบ้าใช้ร้ายท่านว่ามีช้อน เพราะว่าบ้าหาตำแหน่งแห่งนั้นไม่ได้ ท่านว่าให้พ่อแม่พื่นองผ่าพันธุ์บ้าใช้กิ่งเบี้บปลูกตัวผู้ดาย ให้เวนบ้านนั้นไปให้แก่พ่อแม่พื่นองผ่าพันธุ์นั้นจึงช้อน ถ้ามันต้มบิดาเจ็บใช้ร้าย หาไทยมิได้ ถ้าที่เป็นที่ไร่นาป่าคงพวงแขนเป็นที่อยู่แห่งคนผู้สูงอายุ และคนพิการติ บ้านใบ้ ผู้ใดเข้าไปในที่มันอยู่ มันฟันแทงมีบิดาเจ็บและตายก็ดี ถ้าพบปะมั่นกลางถนนทางมิได้หลีก และมั่นฟันแทงบิดาเจ็บถึงตายก็ดี อะเอ่าไทยแก่มั่นมิได้เลย ให้โฆษณาแก่นครบาลให้จับตัวมั่นจำลองไว้กว่าจะสืบรวม”

การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของการกระทำความผิดฐานฉ่าคนตาย
ดังได้เคยกล่าวมาแล้วว่ากฎหมายนี้ขออีบูร្បประการหนึ่งคือ การบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่มีความแน่นอนชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่คุณเครื่องใน พระอัยการลักษณะวิชาคดีกับมีกฎหมายอยู่ทั้งหมดที่ 20 ซึ่งกำหนดว่าถ้าผลแห่งความตายเกิดขึ้นภายใน 15 วันหลังจากที่ถูกทำร้ายถือว่าเป็นผลโดยตรงจากการถูกทำร้ายนั้น ถ้าหากความตายเกิดขึ้นพ้น 15 วันหลังจากที่ถูกทำร้าย กฎหมายไม่ให้ถือเอาความตายนั้นเป็นผลจากการถูกทำร้าย

ในพระอัยการลักษณะวิชาคดีกับ บทที่ 20 บัญญัติว่า “จะต้องฟันแทงกันมีบาดเจ็บสาหัส ถ้าหากด้วยเหตุใด เป็นไข้คอมจึงตายใน 15 วัน ท่านให้ทดสอบพินัยโดยเด็ดขาด ให้ฟ่ายร้ายตกไปตามกันถ้าพ้นกว่า 15 วันถึงเดือนหนึ่งจึงตาย ท่านว่าเป็นกรรมแห่งสัตว์ ให้ปรับใหม่โดยบัดเจ็บนั้น”

การกำหนดโทษตามความร้ายแรงของสิ่งที่ใช้ในการทำร้าย

พระอัยการลักษณะวิชาคดีแบ่งสิ่งที่ใช้ในการทำร้ายผู้อื่นออกเป็นศักดิ์นือ ศักดิ์ไม่ศักดิ์เหล็ก การทำร้ายผู้อื่นด้วยมือหรือสิ่งอื่นที่เทียบได้กับศักดิ์มีอยู่โทษปรับในอัตราต่ำสุด ถ้าหากทำร้ายเขาด้วยไม้มือหรือสิ่งซึ่งเทียบได้กับศักดิ์ไม่ ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษหนักขึ้น และผู้ที่ทำร้ายเขาด้วยสิ่งที่เป็นอาวุธทำด้วยเหล็ก หรือเทียบได้กับศักดิ์เหล็กจะต้องถูกปรับใหม่ในอัตราสูงสุด

การทำร้ายผู้อื่นด้วยศักดิ์นือ ได้แก่การชกตีทุบกอง บีบช่วงด้วยมือ เออุกผ้าฟ้าศักดิ์ผู้อื่น พลักไสผู้อื่นให้กระแทกกระเบื้อง ไม้หนาน อิฐ ศิลาแลง เป็นต้น

การทำร้ายผู้อื่นด้วยศักดิ์ไม่ได้แก่ การเอาสิ่งโสโครกทึ่งชัดผู้อื่น ถั่น้ำลายรดผู้อื่น เอาสันมีด สันพร้า ก้อนอิฐ ก้อนดิน หวายฟ้าผู้อื่น เป็นต้น

การทำร้ายผู้อื่นด้วยศักดิ์เหล็ก ได้แก่ การเอาไฟจุดน้ำร้อนรถสาดผู้อื่น เอาเม็ดพาราวน พันแทงผู้อื่น เอาปืนยิง เอาหนังสือศีกผู้อื่น เป็นต้น

การทำร้ายส่วนสำคัญของร่างกายมีโทษหนัก

กฎหมายกำหนดส่วนสำคัญของร่างกายซึ่งถ้าวิชาคดีทำร้ายตีกันถึงตาย ผู้ทำร้ายต้องรับโทษหนักขึ้น ส่วนสำคัญของร่างกายนี้ กฎหมายกำหนดไว้มี 8 แห่งคือ กำเด้น (ท้ายทอย) ด้านคอ ชมูกหัก แสกหน้า เพรียงหู (ส่วนนูนของหู) ปลายคาง ชายโครง ขากรรไกร เพราะบริเวณดังกล่าวเป็นจุดที่ถูกทำร้ายมีโอกาสถึงตายได้ง่าย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดว่ามุ่งทำร้ายผู้อื่นถึงตาย

การฟันแทงผู้อื่นถึงตายก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้ทำร้ายฟันแทงผู้อื่นด้วย ไม่คะบอง ไม้คลี ไม้ค้ำมขบค้ำมเสิบมถึงตายในบริเวณดังต่อไปนี้คือ คอ กอหอย ไหลรวน รักแร้ ร่วนน ทรวงอก พุง ไข่คัน ผู้ทำร้ายผู้อื่นด้วยอาวุธศักดิ์ไม้ให้ลงโทษเป็นตีฟันแทงด้วยศักดิ์เหล็ก เหตุผลของการลงโทษ หนักกว่าคงเช่นเดียวกับกรณีข้างต้น

อันตรายสาหัส

ตามพระอัยการลักษณะวิวัฒนาต่อไปนี้

1. หมาดทั้งสองข้าง ตาบอดทั้งสองข้าง ข้อมือหัก ข้อแขนหักทั้งสองข้าง แขนขาหักทั้งสอง ลิ้นด่วน จนเกิดวัน
2. หมาดข้างหนึ่ง แขนขาด้านข้างหนึ่ง ลิ้นแห่วง
3. ข้านร่วมทั้งตัวสำาภากปางตาย หนังตาขาดวิน งูกรากแห่วง
4. เป็นแพลสีบไขมในที่แข็ง
5. เป็นแพลสีบไขมในที่ลับ

ลักษณะอันตรายสาหัสทั้งห้าประการนี้มีโทษหนักเบาแตกต่างกันตามความร้ายแรงของ อันตรายที่ผู้ถูกทำร้ายได้รับ สำหรับในกรณีที่ 1 ให้ลงโทษปรับใหม่ 4 เท่า กรณีที่ 2 ให้ปรับใหม่ 3 เท่า กรณีที่ 3-4 ให้ปรับใหม่ 2 เท่า ส่วนกรณีที่ 5 ให้ปรับใหม่หนึ่งเท่า

การถูกหมั่นชิงหน้า

ในสมัยก่อนการฟ้องร้องคดีถูกหมั่นชิงหน้าให้ถือเอกสารได้ยินแก่โสดประสาทของผู้ถูก หมั่นชิงเป็นเกณฑ์ ถ้าหากผู้ถูกถูกหมั่นชิงไม่ได้ยินถ้อยคำค่า่ว่าด้วยตนเอง แต่มีผู้นำออกเล่าอีกทอดหนึ่ง ท่านห้ามมิให้ฟังเอาข้อความมาฟ้องเลย ถ้ามีอ่夷ค่า่นั้นคนได้ยินใช่ร จึงควรให้เอาเป็นถ้อยเป็น ความให้ฟ้องกันได้ตามกฎหมาย”

หมั่นประมาท

การหมั่นประมาทคือการใส่ความให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายแก่ชื่อเสียง ถูกถูกหมั่นหรือ ถูกกล่าวข่าวชั่ว หลักกฎหมายเดินนี้ว่า ถ้าหากเป็นการใส่ความผู้อื่นในเรื่องการทำซื่อกันระหว่างเครือ ญาติและการทำซื่อนั้นเป็นจริงดังที่เขาใส่ความ ผู้ใส่ความไม่มีความผิด ผู้ทำซื่อกันกลับมีความผิดและ ต้องรับโทษ เพราะกฎหมายเห็นว่าจะเป็นผลเสียแก่บ้านเมือง ในพระอัยการลักษณะผัวเมียที่ได้มีการ ห้ามให้เครือญาติแต่งงานอยู่แล้ว ถ้าหากข้อความที่ใส่ความเป็นเรื่องการทำซื่อในระหว่างเครือญาติ ไม่เป็นความจริง ผู้ใส่ความมีความผิด

ส่วนการใส่ความในเรื่องอื่น ๆ ข้อความที่ใส่ความนั้นจะเป็นจริงหรือเท็จก็ตาม ผู้ใส่ความล้วนแต่มีความผิดจะต้องถูกปรับให้มหั้งสิ้น

ในพระอัยการลักษณะวิวากค่าดี บทที่ 37 บัญญัติว่า “มาตรฐานนี้ค่าสอบประมาทท่านให้ได้ความอ้ายว่ามึงทำชู้ด้วยแม่มึง แม่มึงทำชู้ด้วยพ่อมึง พ่อมึงทำชู้ด้วยลูกนึง ลูกมึงทำชู้ด้วยหลาน มึง ถ้าเป็นสังคั่มนั้นว่า อ่ายให้มีโทษแก่มันผู้ค่านั้นเลย ให้ลงโทษแก่มันผู้ทำกาลามกนั้น โดยบทพระอัยการ ถ้าพิจารณาเป็นสังว่ามันแกลังค่าท่านให้อาย ให้ใหม่กึ่งค่าตัวตามกระเสียรออาบุผู้ต้องค่า

อนึ่ง ค่าท่านว่ามึงเป็นชู้กูก่อนมึงเป็นข้ากูก่อนกีดี พิจารณาเป็นสังว่ามันแกลังค่าให้ได้ความอ้ายอดสูดังนั้น เป็นสอบประมาท ให้ใหม่กึ่งค่า ถ้าจริงคุณมันค่าใช้รักให้ใหม่กึ่งนั้นลงมาเล่า ถ้าค่าสั่งอื่นเปรียบเทียบท่าน พิจารณาเป็นสัง ท่านว่ามันค่าหมูประทามันค่าหมาประเทียบให้ใหม่ โดยเบื้องค่าตัวอาตราแต่กึ่งหนึ่ง”